

Motion till riksdagen 2025/26:4204

av **Jacob Risberg m.fl. (MP)**

med anledning av skr. 2025/26:268 Sveriges strategi för ett fredligt, säkert och hållbart Arktis

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatkrisen, Parisavtalet och skyddet för biologisk mångfald ska vara styrande för Sveriges Arktispolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att folkrätten, de mänskliga rättigheterna, urfolks rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska ges en tydligare och mer styrande roll i Sveriges Arktispolitik, inklusive i arbetet för fred, säkerhet, stabilitet, dialog och riskminimering i regionen, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ekonomisk utveckling, infrastruktur, sjöfart och nyttjande av naturresurser i Arktis ska ske inom ramen för Agenda 2030, stark miljöprövning, cirkulär ekonomi och reellt inflytande för urfolk och lokalsamhällen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett arktiskt land och har därmed ett särskilt ansvar för utvecklingen i Arktis.

Regionen påverkas i dag av flera parallella förändringar: ett försämrat säkerhetspolitiskt

läge, ökande geopolitiskt intresse, större tryck på naturresurser och en klimatkris som slår särskilt hårt mot Arktis.

Miljöpartiet delar regeringens bedömning att säkerhets- och försvarspolitiska frågor behöver ges större utrymme än när den förra strategin togs fram. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, Sveriges och Finlands medlemskap i Nato och det ökade intresset från både arktiska och icke-arktiska stater innebär att Sverige behöver stärka sin beredskap, sitt nordiska och euroatlantiska samarbete och sin förmåga att bidra till fred och stabilitet i vårt närområde.

Samtidigt får det säkerhetspolitiska perspektivet inte göra Sveriges Arktispolitik för snäv. Arktis säkerhet handlar inte bara om militär förmåga, strategiska resurser och nationella intressen. Den handlar också om klimatförändringarnas destabiliserande effekter, om folkrättens ställning, om mänskliga rättigheter, om urfolks möjligheter att bevara sina samhällen och näringar och om huruvida ekonomisk utveckling sker inom planetens gränser.

Jämfört med den tidigare strategin innebär regeringens skrivelse en tydlig förskjutning i tonläge. Där den tidigare strategin satte klimat och en bred syn på säkerhet i centrum och tydligt knöt Sveriges Arktispolitik till Agenda 2030, Parisavtalet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, framträder i den nya strategin nationella intressen, säkerhetspolitik och strategiska resurser betydligt starkare.

Miljöpartiet välkomnar att klimat, miljö, folkrätt och urfolks rättigheter fortsatt finns med i strategin. Men klimatförändringarna är inte lika dominerande som i den tidigare strategin, och hållbar utveckling framstår i mindre grad som en överordnad utgångspunkt. Resurser i Arktis beskrivs i högre utsträckning genom geopolitiska och säkerhetspolitiska perspektiv.

Det är problematiskt. Arktis värms upp snabbare än världen i genomsnitt. När havsis, glaciärer och permafrost smälter förändras ekosystem, livsvillkor och säkerhetspolitiska förutsättningar i grunden. Klimatförändringarna är därför inte en fråga vid sidan av andra arktiska frågor, utan en grundorsak till många av de förändringar som nu ökar intresset för nya farleder, naturresurser och militär närvaro. Sverige bör därför åter göra klimatkrisen, Parisavtalet och skyddet av biologisk mångfald till styrande utgångspunkter för Arktispolitiken.

Sverige bör också vara tydligt i fråga om fossil utvinning. Att låta den smältande isen öppna nya områden för olje- och gasutvinning vore att förvärpa den kris som redan slår

hårdast mot regionen. Miljöpartiet anser därför att Sverige ska verka för att all utvinning av fossila bränslen förbjuds i Arktis och i haven utanför Arktis.

Miljöpartiet delar uppfattningen att Sverige har nationella intressen i Arktis. Men för ett land som Sverige är folkrätten, havsrätten, mänskliga rättigheter och den regelbaserade världsordningen inte motsatser till nationella intressen. De är centrala svenska säkerhetsintressen. I en region där stormaktsintressen riskerar att växa måste Sverige konsekvent stå upp för fredlig konflikthantering, respekt för gränser, fri sjöfart i enlighet med havsrätten, mänskliga rättigheter och urfolks rättigheter.

Det gäller också urfolket samerna. Klimatförändringar, gruvetableringar, energiproduktion, skogsbruk, infrastruktur och militära behov påverkar samiska näringar och samhällen. Därför behöver urfolk och lokalsamhällen ges reellt inflytande över beslut som rör mark, vatten och hav.

Den gröna omställningen kräver råvaror, teknik och robust infrastruktur. Men detta får inte bli ett argument för att sänka miljökrav, försvaga rättssäkerheten eller tränga undan urfolks rättigheter. Ekonomisk utveckling i Arktis måste ske med Agenda 2030 som ram, stark miljöprövning, hänsyn till kumulativa effekter, lokal nytta, cirkulär ekonomi, återvinning och minskat resursuttag.

Inför Sveriges kommande ordförandeskap i Arktiska rådet 2027–2029 bör regeringen därför verka för att rådet arbetar utifrån en bred syn på säkerhet, där klimat, miljö, biologisk mångfald, miljöövervakning, forskning, urfolks deltagande och hållbar utveckling ges hög prioritet. Ett starkare säkerhetspolitiskt fokus är motiverat i dagens läge, men det får inte ske på bekostnad av det som långsiktigt gör Arktis fredligt, säkert och hållbart.

Jacob Risberg (MP)

Emma Berginger (MP)

Janine Alm Ericson (MP)